

De crisis is onze collectieve erfenis

2010/56
09 | 09 | 2010

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Als de kaap van de staatshervorming wordt gerond, zal het politieke gevecht gaan over de 25 miljard om begroting en sociale zekerheid te redden. Verwacht u aan bedes over hoe de gewone burger genoeg getroffen is door een crisis waaraan hij geen schuld heeft en dus niet het kind van de rekening mag zijn. Die slogan verkocht al goed in verkiezingstijd, maar hij brengt slechts een deel van de moraal van het crisisverhaal.

Marc De Vos
Director Itinera Institute

Wie draagt de schuld? De banken zijn hoofdverdachten. Hocus pocus met financiële producten die afgeleid waren van verhoopde stijgingen van woningprijzen zorgde in 2007-08 voor de gekende kettingreactie toen de huizenmarkt in de Verenigde Staten kelderde. De financiële markten werden weggeblazen door de barstende bubbel die ze zelf mee hadden opgeblazen. De hele economie werd meegesleurd in hun val, met recessie tot gevolg. Eerste vaststelling is dus dat de economische crisis veroorzaakt werd door de financiële crisis. Ondernemingen en ondernemers zijn even goed crisslachteoffer als u en ik.

Komen we tot het gat in de be-

groting. Uiteraard is dat deels de rekening voor het redden van dezelfde banken. Maar waarom zijn de banken gered? Het financiële stelsel stond aan de rand van de afgrond. Zonder reddingsoperaties was ons spaargeld in rook opgegaan en wenkte een nieuwe Grote Depressie. Schulden gemaakt in ons aller belang. Idem dito voor de extra uitgaven van relanceplan en sociale zekerheid. Werkloosheid, tijdelijke werkloosheid, werksubsidies: allemaal om ons te dienen in het diepste van de crisis.

Dat is nog maar het begin. Twee derde van onze budgettaire beproeving is helemaal niet gebonden aan de crisis, maar heeft integendeel structurele oorzaken.

De slappe schuldafbouw tijdens de jaren Verhofstadt. Het lege Zilverfonds. Het amechtige Generatiepact. Ons onvermogen om – anders dan bijvoorbeeld de Duitsers – export en concurrentiekracht op te krikken. Kortom: het is de uitgestelde afrekening voor ons falen om economie en staatshuishouding op orde te brengen.

Als je dat allemaal optelt, ligt één conclusie voor de hand: de begrotingskrater is onze collectieve erfenis, de combinatie van nalatigheid vóór de crisis en eigenbelang na de crisis.

De economie is als de spreekwoordelijke kip met de gouden eieren – uiteindelijk moet elke euro daar gemaakt worden. We hebben het beest jarenlang wat verwaarloosd, vervolgens geteerd op de verwachte opbrengst van toekomstige eieren en uiteindelijk met een hypotheek belast toen dat mislukte. Mijn morele crisisboodschap is dat we de plicht hebben de magische kip van de economie in betere gezondheid door te geven aan de jongere generaties.

Het gaat dus niet alleen om het bijeen harken van miljarden. Het

gaat er vooral om dat te doen op een wijze die meer potentieel brengt, die ons land beter de crisis laat uitkomen dan het er is ingegaan. Prioriteit nummer één is dan efficiëntie. Rapporten genoeg over hoe de Belgische overheden kunnen verbeteren. In de gezondheidszorg moet de tering naar de nering het debat over de groeinorm overstijgen. We komen er niet met tijdelijk wat kranen dicht te draaien. We moeten reorganiseren voor meer gezondheid met minder geld. De arbeidsmarkt kan beter ondanks de crisis: de kloof tussen werkloosheid en openstaande vacatures moet gedicht. Dan is er belastingen. Vereenvoudigen is daar het motto. Slim rooien in het woud van uitzonderingen en aftrekken kan middelen genereren, de economie een betere bedding bieden en de strijd tegen fiscale fraude bevorderen.

Kortom: voor de toekomst is besparen om en door te verbeteren hét hoofdingrediënt in het recept van een geslaagde sanering. Nieuwe lasten zijn kruiding, niet de maaltijd. Dat is ook de aanbeveling van rapporten die besparingsrondes internationaal hebben vergeleken. We hebben dus de keuze: improvisatie met een nadelig compromis over geld of de weg van pragmatische en structurele hervorming. Verlaten we

“

Voor de toekomst is besparen om en door te verbeteren hét hoofdingrediënt in het recept van een geslaagde sanering. Nieuwe lasten zijn kruiding, niet de maaltijd.

”

eindelijk het selectieve eigenbelang op korte termijn voor het collectieve belang op lange termijn?

Marc De Vos

Hoofddocent UGent en directeur van het Itinera Institute

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur